

Vanda Zaplatílková Hutařová

JEN ZAVŘÍT OČI

Dušan Vícen

ODPISY A PRIZNANIA

Miroslav Djablik

VIANOČNÝ ZÁZRAK

D R Á M A 2 0 1 7

Dráma 2017 vychádza ako knižná podoba rovnomennej súťaže pôvodných dramatických textov v slovenskom a českom jazyku, ktorú organizuje Divadelný ústav.

V súťaži tento rok rozhodovala porota v zložení Miriam Kičiňová (lektorka dramaturgie Činohry SND), dramaturgička Zuzana Palenčíková, Marián Amsler (režisér, umelecký šéf Divadla ASTORKA Korzo '90), Andrea Domeová (dramaturgička Divadla ASTORKA Korzo '90), Vladislava Fekete (dramaturgička, riaditeľka Divadelného ústavu). Porota udelila dve prvé ceny: získali ich Vanda Zaplatílková Hutařová za hru *Jen zavřít oči* a Dušan Václavík za text *Odpisy a priznania*. Druhú cenu porota neudelila, tú tretiu získal Miroslav Djablík za hru *Vianočný zážrak*.

Vanda Zaplatílková Hutařová

JEN
ZAVŘÍT
OČI

VANDA ZAPLATÍLKOVÁ HUTAŘOVÁ (1989)

Vyštudovala VOŠ hereckú a divadelnú vedu na FFUK v Prahe. Pracuje ako vedúca súboru a dramatických krúžkov na Doctrine – Podještědskom gymnáziu v Liberci. Popri tom režíruje a píše dramatické texty, spolupracuje so skupinou Popojedem, ktorá produkuje predovšetkým krátke filmy. Od roku 2014 pracuje ako režisérka a autorka v Divadle AHA! zameraného na detského diváka.

S hrou *Sebestředná samota* získala prvé miesto v súťaži Dráma 2015, dvakrát jej bolo udelené čestné uznanie v Cene Evalda Schorma – za text *Vlk in fabula* (2012) a *Sebestředná samota* (2015). Získala tiež cenu divákov na PidiFEST-e (2015) a nomináciu v kategórii Mladé divadlo na Českém Tučňákovi (2013), obe za komédiu *Vlk in fabula*.

Vanda Zaplatílková Hutařová
JEN ZAVŘÍT OČI

O S O B Y

ANIČKA (10 let; 30 let)

LUKÁŠ, Aniččin bratr (12)

MÁMA (36)

TÁTA (40)

KAREL, biolog (49)

LENKA, biologova žena (53; 73)

DAVID, biologův syn (28; 48)

AMY, australská studentka (22)

MARY, ekoložka (36)

KAMILA, česká studentka (18)

MILAN, politik (35)

ZUZANA, jeho bývalá žena (30)

HYNEK, Milanův poradce (50)

NOVINÁŘ (25; 45)

PSYCHIATRIČKA

Scéna 1

DAVID (48)

Ještě než se letadlo odlepí od české půdy, rozechvějí se mi všechny vnitřnosti. Je to krátká slabost. Snad značí strach, smutek, snad pocit viny. Musím zavřít oči, abych překonal nutkání zvracet. Jakmile se vzneseme, vytratí se i vnitřní třas. Uleví se mi, že opouštím svou rodnou zemi a vrátím se do skutečného domova. Do Austrálie.

Scéna 2

ANIČKA (30)

Nevím, jestli se hodí zápisky dospělé ženy uvozovat větou „milý deníčku“, jak jsem to dělávala před dvaceti lety. Tak začnu dospělácky, bez „předehry“. Dnes jsem byla s přítelem a čtyřletým synem v cirkuse. Zatímco se moji kluci bavili a smáli, mě mrazilo po celém těle. Od svých deseti let jsem totiž na podobné show nebyla. Tenkrát jsem psala „milý deníčku“, tenkrát jsem viděla v televizi pořad o cirkusových zvířatech a tenkrát jsem se rozhodla, že už na nic podobného do smrti nepůjdu. A tam někde začal můj nenápadný příběh, životní etapa, před kterou dodnes zavírám oči.

Scéna 3

Lenka mluví s novinářem

LENKA (73)

Můj muž byl pro mě vždycky především učitelem biologie. Pro ostatní byl možná idolem, inspiroval spoustu lidí, včetně svého syna, získal si uznání na domácí půdě... Popravdě já ale vždycky spíše sledovala jeho... hříchy. To je to nejjednodušší. Soudit. Dokud ten druhý jednoho dne nezavře navždycky oči.

NOVINÁŘ (45)

Ale váš muž přeci nebyl jen učitelem, působil třeba i jako jeden z poradců tehdejšího primátora města – Jana Zapletala?

LENKA

(povzdechne si) Ano, tu práci vzal dočasně po svém kamarádovi Hynkovi, asi si na radnici mysleli, že by bylo dobré, aby další primátor po Nesledovi nedělal ty samé chyby v ekologických otázkách.

Scéna 4

Milan – primátor města Liberec zastížen Novinářem.

NOVINÁŘ (25)

Pane primátore Neslede, čelíte kritice ze strany společnosti, protože na své facebookové stránce publikujete fotografie s mrtvými zvířaty, které jste ulovil. Co o tom soudíte? Hodláte vyslyšet veřejnost a lov omezit?

MILAN

Ti, kteří s tím nesouhlasí, již svůj názor vyjádřili v diskuzích pod fotografiemi, netuším tedy, proč bych se k tomu měl dále vyjadřovat. Lov je potřebou každého skutečného muže, nevidím tedy ani důvod, proč se v tom omezovat.

NOVINÁŘ

Pan náměstek Upírek ze strany Zelených se nechal slyšet, že je takové chování pro zástupce veřejnosti nepřijatelné a že pokud ve svých aktivitách nepřestanete, měl byste odstoupit z funkce. Zdá se vám tohle jako adekvátní důvod?

MILAN

To je samozřejmě demagogie. Můj koníček nemá sebemenší spojitost s funkcí, kterou v úřadě vykonávám. Proč se například pan Upírek nezmíní o tom, že díky navázání úzké spolupráce se

zahraničními filmovými ateliéry soustavně snižujeme dluh města, že jsme se zasadili o nové vysazování zeleně v centru...

(Novinář mu skočí do řeči.)

NOVINÁŘ

Když už jsme natukli zahraniční záležitosti. Ochránci přírody z hnutí Trávina uvedli, že svými trofejemi z Afriky podporujete ilegální lov v Namibii.

MILAN

Nejedná se o ilegální lov! Rozhodně se vše odehrává v mezích zákona...

NOVINÁŘ *(skočí mu do řeči)* V Česku už jste také dostal vysoké pokuty za nelegální lov...

MILAN

Používáte zjevně informace, kterým nerozumíte! Lov byl naprosto legálního charakteru, s platným loveckým lístkem...

NOVINÁŘ

Podle informací poskytnutých Mysliveckou unií České republiky jste porušil podmínky lovu a cituji „chybil nepovolenou zvěř“...

MILAN

No jistě, ale také jsem si připlatil...

NOVINÁŘ

Zaplatil jste pokutu ve výši...

MILAN

(skočí mu do řeči) O žádnou pokutu se nejednalo! Podívejte se, já jsem si zaplatil kvalifikovanou osobu oprávněnou k loveckému výkonu...

(Milanův poradce mu dává najevo, ať celou diskuzi utne.)

NOVINÁŘ

Ovšem Myslivecká unie České republiky má na celou věc jiný názor. A veřejnost se v internetové diskuzi vyjádřila jednoznačně proti vaší ilegální lovecké činnosti...

MILAN

Podívejte se, já na tohle nemám čas, musím se věnovat skutečné práci, máme tady problémy se zvýšenou kriminalitou mladistvých, což, jak jistě uznáte, je zásadnější otázka „tady a teď“.

NOVINÁŘ

Nemyslíte si ovšem, že lov jako takový může souviset s kriminalitou... ?

MILAN

(skočí mu do řeči) Lov je koníček jako každý jiný! Naprosto v mezích zákona! Jsme ve svobodné zemi, a tudíž nemíním dále poslouchat vaše pokřivené a ničím nepodložené hypotézy o lovcích!

NOVINÁŘ

Netvrdil bych, že nepodložené...

MILAN

(znovu mu skočí do řeči) Budeme se bavit, až se o lovu řádně poučíte, pane redaktore! Na shledanou!

(Stranou od novinářů.)

PORADCE HYNEK

Musíme to začít řešit, než najdou způsob, jak tě kvůli tomu diskreditovat.

MILAN

Zaříd' to. Jo, ale Hynku?! Seru na soukromej Facebook, rozumíš? Pořád ještě kurva žijeme ve svobodný zemi!

Scéna 5

Anička si v pokojíčku píše do deníčku, zatímco její bratr na ni míří dětskou pistolí.

ANIČKA (10)

Milý deníčku, zítra mám desáté narozeniny! Tatínek s mamkou mi řekli úplně suprovou zprávu! Moje narozenky oslavíme na naší úplně nové chatě! Už se tam moc těším, protože... *(Zbytek věty nedokončí, protože po ní začne střílet gumovými náboji její bratr Lukáš.)* Auu!! To se řekne!

LUKÁŠ

(paroduje sestru) Milý deníčku, jsem ta nejbližší blbka na světě! Pořád žaluju na svého hodného brácha a píšu si pitomosti o cirkusech! Chudáci tygříci! Chudáci sloníci! Co s tím budu dělat? Och, ach!!

ANIČKA

Tys četl můj deníček! *(Lukáš na ni vyplázne jazyk.)* To se nesmí!!!!

LUKÁŠ

A co jako? Řekneš to našim?

ANIČKA

Mamka řekla, že příště ti zabaví tablet! Nebudeš si moct hrát ty svoje střílečky!

LUKÁŠ *(chvilku váhá a pak namíří do klece s Aniččiným králíčkem Alfredem)*

Cekneš a je po Alfredovi.

ANIČKA

Ne! *(Ticho.)*

Stejně to nejsou pravý náboje...

LUKÁŠ

Chceš to riskovat? Co když ten poslední je pravej? *(Paroduje sestru.)* Milý deníčku, jsem ještě bližší, než jsem si myslela, bonzovala jsem brácha, a teď je můj králíček Alfred v nebičku!

ANIČKA

Nezabil bys Alfreda jen proto, že bych žalovala...

LUKÁŠ

Králíci se chovaj na maso. Máma udělá alfrédí guláš, a ještě ti bude chutnat...

(Anička se rozbřečí.)

To na mě neplatí!

(Anička dál pokračuje v breku a Lukáš zaváhá.)

Tak si to bonzni, bonzačko!

(Odejde.)

ANIČKA (30)

Z mého bratra Lukáše je dnes ajťák v jedné automobilové firmě. Má dva psy a se ženou čekají už třetí dítě.

Scéna 6

Ve třídě.

KAREL

Doufám, že jste si přečetli skripta na straně sto dvacet tři... Ne? No to jsem zvědav, jak daleko s touhle morálkou dojdete. Pochybuji, že na vysokou školu. Zkrátka na oné inkriminované stránce je cosi o takovém zviřátku, které se jmenuje vlasovec medinský. Jedná se o parazita dnes již na pokraji vyhynutí, který napadá pouze lidské jedince a který ještě v polovině dvacátého století žil v tělech stovky miliónů lidí na území Afriky. Tohoto parazita jste dostali do těla jako malinkatého – okem nezahlednutelného korýška, v těle vám vyrostl do dospělé samičky, která mohla měřit přes několik metrů. Ta se vám z trávícího systému prokousala na povrch kůže, nejčastěji do nohy, přičemž vám tím působila nesnesitelnou bolest. Takovou, že jste nebyli schopní čehokoli, dokud jste nevlezli do chladné vody. A toho ta samička využila, vystrčila z vaší kůže prdelku a nakladla vajíčka. *(Pauza.)* Do dnešní doby se nenalezl – a už se hledat ani nebude, jiný lék proti vlasovci než kus klacíku, na který doktoři parazita po centimetrech

za den namotávali. Vlasovec na klacku tak zřejmě ve starověku sloužil jako znak afrických léčitelů, v čemž zaostalí Evropani spatřovali hada na holi a stvořili tak slavnou Aeskulapovu hůl. (*Pauza.*) A teď se vás, studenti, ptám... Je to dobře nebo špatně, že ono zvířátko vymírá? (*Pauza.*) S každým vyhynulým druhem pláčeme, že dochází k redukci živočišné rozmanitosti a u parazita se nám brečet nechce? Co, Bláhová? Já vás vidím, jak si facebookujete pod lavicí... Vy nad vlasovcem medínským nezabrečíte? I přesto, že formoval část lidské historie? A co vlastně přírodní rovnováha, aha? Přežije víc lidí, a kdo je bude živit, když půda je neúrodná a ostatní africká zvířátka mají taky hlad? Pozvete je snad k sobě domů a navaříte jim svíčkovou, Bláhová? Pro dnešek končíme, nastudujte materiály a do konce měsíce chci mít na stole pojednání o vymírání druhů.

HYNEK

(přijde k němu, byl na hodině) Pane jo, to je jak na vysoký.

KAREL

Aspoň si zvyknou.

HYNEK

Každopádně je mi ctí, že jsem mohl být oficiální hospitací...

KAREL

(skočí mu do řeči) Hynku?

HYNEK

Do kdy tu dneska učíš?

KAREL

Na víkend mám program.

HYNEK

Je pátek!

KAREL

Jedu do Bědova.

HYNEK
S Lenkou?

KAREL
Sám.

HYNEK
Já tě ale potřebuju, kamaráde! (*Odejdou.*)

Scéna 7

David dělá rozhovor pro studentku ekologie Amy. Zjevně se mu líbí. Amy předstírá zájem, sem tam flirtuje, rozhovor probíhá v uvolněné atmosféře.

DAVID (28)

Kunovec severní je v Queenslandu doma, ale ropucha obrovská sem byla zavlečena z Ameriky devatenáct set třicet pět, aby pomohla hubit škůdce cukrové třtiny. A ta mrcha je tak jedovatá, že kunovec umírá pár hodin po tom, co si do ní jenom kouzl, chápete? Ani ji nesežere... Dost krutý trest, nemyslíte?

AMY

A v čem tedy spočívá váš projekt?

DAVID

Rozhodl jsem se, že kunovce odnaučím ropuchy žrát.

AMY

Jak toho chcete docílit?

DAVID

Víte, přirozené kognitivní procesy určují, že si spíše zapamatujeme negativní zkušenosti než ty pozitivní. Je to sice smutné, ale na druhou stranu můžeme toto negativní empirické poznání

o to lépe zhodnotit. V praxi to znamená, že připravím speciální večeri pro naše odchytnuté kunovce z ropuchy obrovské, respektive z jejich nejedovatých stehýnek, a do toho jim přidám dávidlo. Když to kunovci sežerou, tak jim bude druhý den nehorázně špatně. Nastane u nich taková jako kunovcovitá kocovina, rozumíte?

AMY

A neublíží jim to?

DAVID

(*smích*) Kdy ublížila nějakému studentovi kocovina? Ne, jen zkrátka už nebudou chtít ropuchy žrát.

AMY

To je fakt, že kocovina studentovi neublíží, ale taky mu nezabrání v tom, aby šel další večer chlastat...

DAVID

Máte pravdu. Proto musíme proces opakovat tak dlouho, dokud se z toho kunovci nepoučí... A věřte mi, že jsou poučitelnější než univerzitní studenti. No, a pak je vrátíme zpátky do volné přírody.

AMY

Vrátíme? Množné číslo?

DAVID

Ano, mám za sebou tým lidí z ekologického centra univerzity v Queenslandu. Přímo z vaší fakulty...

AMY

No, tak přeji hodně zdaru. (*Vypne nahrávání.*)

DAVID

Nechcete se k našemu záchrannému týmu přidat?

AMY

Ani ne. Jen seminárka, dík.

DAVID

Aha... Tak kdybyste ještě potřebovala nějaké informace... mohl bych vás třeba pozvat na večeři, co myslíte?

AMY

Takhle mi to stačí. A pak, bůhví, co byste mi do té večeře dal.

DAVID

Ale co kdybych se potřeboval zeptat na něco já vás? Dáte mi to vlastně přečíst?

AMY

No jo. To bych měla. Napíšu vám mail. *(Odchází.)* Nashle.

DAVID

(Amy zmizí z obzoru, David vezme do ruky telefon) Ahoj Mary, jak se máš? *(Mluví druhá strana.)* Taky fajn... Hele, jak jsi mi sem poslala tu... studentku... *(Mluví druhá strana.)* Jo, tak vzhledově celkem ujde... ale znáš mě, já a holky... tak jsem si myslel... že bys mi řekla, kde bych ji mohl potkat? *(Mluví druhá strana.)* Hele, těžko na ní můžu zapomenout, když jsem ji ještě nepoznal... *(Mluví druhá strana.)* Tak teď se pleteš... Protože jestli někdy umřu, tak v posteli při sexu. *(Mluví druhá strana.)* Hele, nepodceňuj mě, kamarádko, třeba si chci jen tak... *(Nejde mu to přes pusy.)* zašukat... nebo... jsem dlouho sám... *(Mluví druhá strana.)* Ne, nezamiluju se, doprdele! *(Mluví druhá strana.)* Jo, to znělo divně. Tak řekneš mi, kde ji potkám? *(Mluví druhá strana.)* Tak dík! Pošleš mi to do zprávy?

Scéna 8

Karel se svojí ženou Lenkou u auta – chystají věci na chatu.

LENKA (53)

Vzal jsi tu tašku s jídlem?

KAREL
V kufru.

LENKA
Doufám, že jsi na ni nepoložil nic těžkýho...

KAREL
Ne.

LENKA
Jsou tam oba kufry?

KAREL
Jo...

LENKA
A ta taška s povlečením?

KAREL
Jedeme na víkend!

LENKA
Takžes' ji nechal na truhle?

KAREL
Leni, povlečení tam je.

LENKA
Jenže starý a zatuchlý... A neříkej mi, že tam pereš! To bych se teda hodně divila!

KAREL
Jo, peru...

LENKA

To říkáš jen proto, abych tam nejezdila, ale s tím máš utrhum, rozumíš? (*Karel nic neříká.*) Tak dojdeš pro to povlečení, nebo co? (*Karel někoho zahlédne v dálce, znervózní.*) To si všechno musím zařídit sama? (*Odchází.*) Samozřejmě: klidně v týhle domácnosti shnijeme...!

KAREL

(*využije toho, že žena odejde a vyběhne vstříc mladé dívce s kufříkem na kolečkách*) Co tady sakra děláš?

KAMILA

Co bych tady jako sakra dělala? Nepřijels patnáct minut na nádraží, tak jsem si řekla, že se podívám, kde seš. Telefony nezvedáš...

KAREL

Nemůžeš se mnou jet.

KAMILA

Proč?

KAREL

Jede moje žena...

KAMILA

To si ze mě děláš prdel? Snad jsme se domluvili...

KAREL

Promiň, prostě to nejde. Příště.

KAMILA

Žádný příště už taky bejt nemusí!

KAREL

Kamilko, pochop přece: Nemůžeš spát u nás v chalupě, když jede i moje žena...

KAMILA

Proč ne? Dáme si trojku...

KAREL

Blbý fóry...

KAMILA

To je teď náhodou moderní, starouši...

KAREL

Nech toho!(*Přijde Lenka.*) Nevěděl jsem to do poslední chvíle... Musím jít...

KAMILA

Dej mi pětikilo...

KAREL

Cože?

KAMILA

Dej mi pětikilo. Potkáme se v Dolině v Bédově...

KAREL

(*mechanicky vytahuje peníze*) To mi nemůžeš udělat...

KAMILA

Uvidíme, jakej seš frajer. (*Vytrhne mu pětistovku a odchází.*)

LENKA

Kdo to byl?

KAREL

Kdo jako? (*Ohlédne se za Kamilou, ještě odchází, pošle mu vzdušnou pusou.*)

LENKA

Ta, která ti posílá pusinky!!!

KAREL

(*směrem k věcem*) Měli bychom ty zbytečnosti omezit.

LENKA

Tak kdo to, sakra, byl?!

KAREL

Studentka. Potřebovala něco vysvětlit.

LENKA

Proto ti posílá polibky?!

KAREL

Pubertácký srandy, no... znáš to...

LENKA

Ne, neznám! A proč jsi jí dával ty peníze?

KAREL

Já že jsem jí dával... (*Manželčin varovný pohled.*) To je z kurzu! Musel jsem jí vrátit peníze z kurzu! Každýmu jsem je vracel a ona nebyla ve škole! A teď zjevně někam jede...! A přestaň mě podezřívat! Řekli jsme si, že tohle je dávno za náma!

(*Karlovi zapípá telefon, bere ho do ruky, manželka mu jej vytrhne a po krátkém souboji, kdy vítězí, si přečte zprávu.*)

LENKA

Píše ti Hynek. Že se s tebou prostě musí setkat. V Dolině v osm.